

Rècord històric de boscos afectat per sequera durant el 2023

- La sequera acumulada suma **66.500 hectàrees** doblant l'afectació del 2022 que va ser de 33.000 ha i les comarques de la meitat nord de Catalunya continuen essent les més afectades
- El Departament d'Acció Climàtica, Alimentació i Agenda Rural impulsa des de fa 12 anys el projecte de DEBOSCAT que coordinat pel CREAMF compta amb el Suport del Cos d'Agents Rurals i serveix per disposar d'una radiografia acurada sobre l'estat de salut dels boscos de Catalunya
- La setmana passada es va publicar una ordre d'ajuts de 5,2 milions d'euros que és específica per a boscos privats amb finques afectades per la sequera

La campanya de 2023 presenta, de lluny, el rècord de boscos afectats per sequera a Catalunya registrats des que es va iniciar el seguiment del Deboscat, el 2012. En termes generals, aquest 2023 ha registrat 66.482 hectàrees de boscos que han perdut les fulles, les han assecat, o que han mort per culpa de la sequera. És la pitjor campanya de tota la sèrie i s'han registrat 573 episodis de sequera en total, dels quals 165 són nous del 2023. Pel que fa a la superfície total afectada, ha estat de **66.500 hectàrees**, molt per sobre de les 40.000 de l'any 2012, que era el rècord anterior. Les comarques amb més afectació han estat les de la meitat nord, amb la Selva, el Baix i l'Alt Empordà, Gironès i Osona com les comarques més afectades. Aquest 2023 també, a diferència d'altres anys, s'ha vist un augment de decaïment en les coníferes que no s'havia observat encara, sobretot per l'afectació de la sequera en el pi roig arreu del territori i al decalatge dels efectes de la sequera en coníferes.

Aquest resultat ens demostren que ens preocupem molt per si els boscos se'ns cremen, quan hauríem d'estar igualment preocupats perquè se'ns moren de set i de calor com ha passat aquest 2023. Ara tenim 66.500 hectàrees afectades per sequera, però recordem que tota superfície forestal cremada a Catalunya en els darrers 10 anys suma només unes 22.0000 hectàrees i que el grans incendis de l'any 1994 van cremar-ne 36.000.

El Deboscat és un projecte amb 12 anys de trajectòria, impulsat pel Departament d'Acció Climàtica de la Generalitat de Catalunya i coordinat pel CREAMF, compta amb el suport dels Agents Rurals i té l'objectiu principal de fer el seguiment dels episodis de sequera dels nostres boscos i així obtenir sèries llargues sobre la seva evolució.

Història forestal d'alts i baixos

Després de la campanya 2020, que va registrar un mínim de superfície afectada, la del 2021 va representar un nou embat d'afectació en moltes comarques. La campanya del 2022 va ser molt destacable tant per l'extensió de superfície afectada (33.000 hectàrees en total) com per la seva intensitat. No obstant, la **persistència de la sequera** a la qual estem immersos, ha fet que la campanya del 2023 hagi estat, de llarg, la més extensa de tota la sèrie d'anys del Debosc (2012-2023).

De fet, aproximadament la meitat dels boscos afectats són masses forestals que ja havien patit decaïment l'any 2022 i és que, en un 60% dels casos aquests boscos que ja havien estat afectats l'any passat han mostrat un empitjorament o nova afectació aquest 2023.

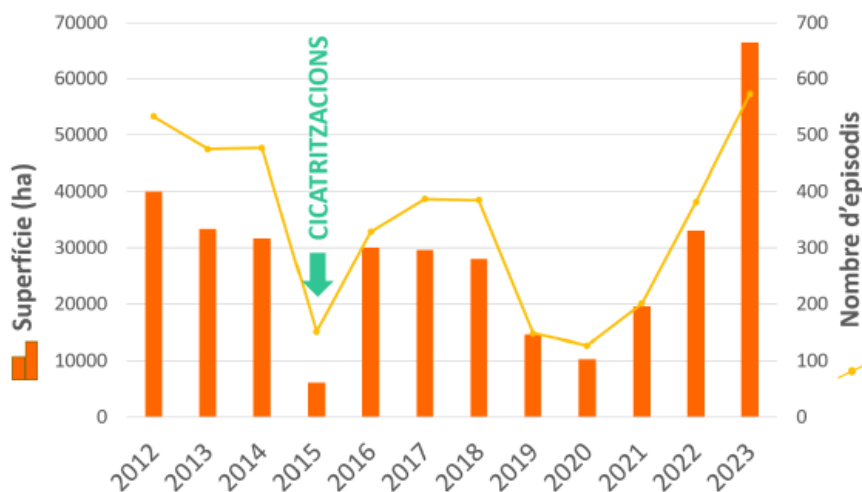

Figura 11: Superfície afectada (barres) i nombre d'episodis registrats (línia) amb afectació (nova + antiga) des del 2012 fins al 2023. Des de l'any 2015 es van començar a cicatritzar aquells episodis que complien el criteri establert.

Al mapa es poden veure els boscos que ja al 2022 havien patit els efectes de la sequera (en blau) i els episodis nous (en groc), especialment a la meitat nord-est del país, concretament a les comarques de la Selva, el Baix i l'Alt Empordà, Gironès, Osona, etc.

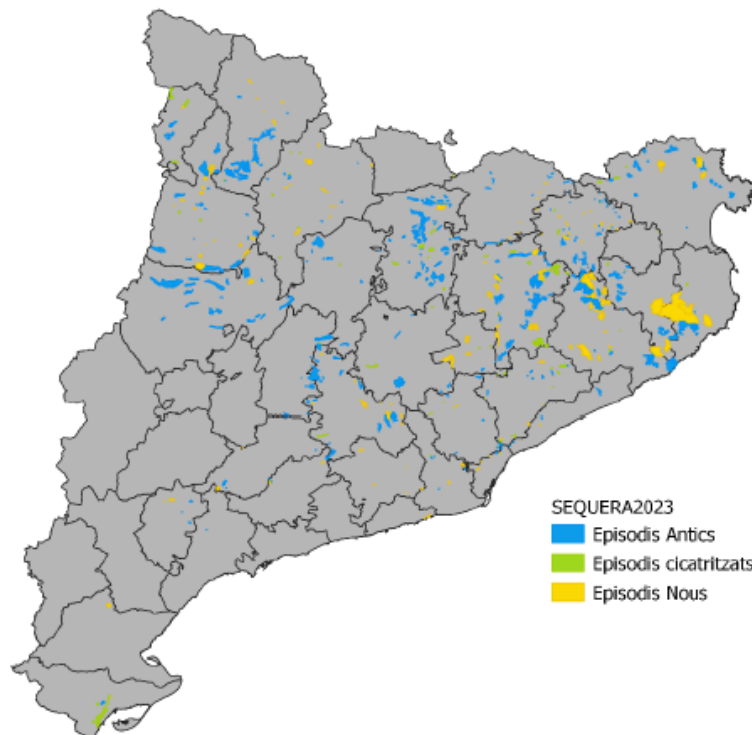

Figura 10: Mapa dels episodis antics (en blau) i nous (en groc) registrats a la campanya del 2023.

Crònica de boscos afectats per comarques

Gràcies a les dades obtingudes pels Agents Rurals de cada comarca el Debosc ha comptabilitzat les hectàrees afectades en cada cas. Aquest 2023 el Baix Empordà ha registrat el rècord de noves afectacions, amb 9.230 hectàrees, la Selva 4.650 hectàrees, el Gironès 3.320 hectàrees i Osona 2.265 hectàrees. Aquests valors estan molt per sobre dels de les campanyes anteriors. El 2022, la comarca amb més afectació nova era el Pallars Jussà i en tenia unes 2.600 hectàrees, tan sols un 28% del que ha registrat enguany el Baix Empordà. Això posa de manifest la magnitud de les afectacions d'aquest 2023.

Si mirem el detall per comarca i sumem la nova afectació amb l'antiga del 2022, aquells boscos que no s'han recuperat, veiem que les comarques amb més superfície afectada són el Baix Empordà i la Selva amb prop de 10.000 hectàrees afectades en cada cas. Les segueixen Osona, la Noguera, el Pallars Jussà, el Gironès i el Berguedà, totes elles amb afectacions d'entre 5.000 i -7.000 hectàrees. El nombre d'hectàrees registrat en general és tan elevat que el gràfic es mostren només les comarques amb més de 500 hectàrees (mentre que en informes anteriors es mostraven els comarques a partir de les 50 hectàrees). En el cas del Baix Empordà la major part de la seva afectació és nova del 2023. La Selva, té la meitat de les afectacions noves i la resta són antigues; i en el cas del Gironès (la tercera comarca amb més afectació nova) més de la meitat són

noves. En canvi, comarques com la Noguera, el Berguedà, el Pallars Sobirà i l'Anoia tenen molt poca afectació nova.

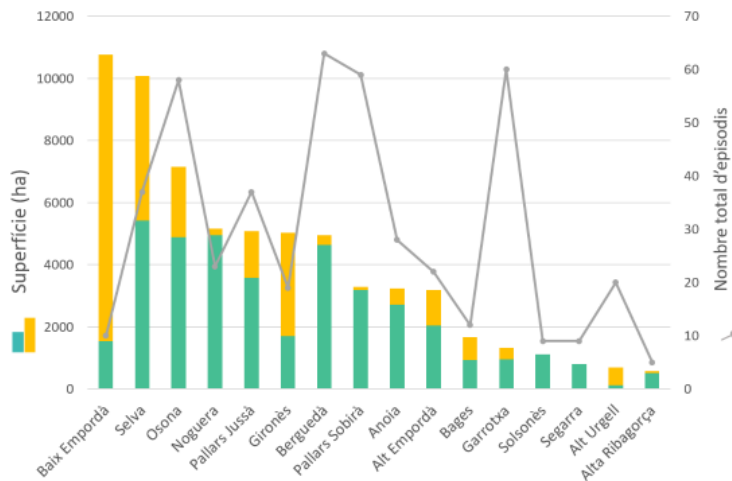

Figura 26: Superfície registrada antiga (turquesa); superfície registrada nova (groc) i nombre d'episodis totals (línia gris) per comarques durant la campanya de 2023. Es mostren només les comarques que han registrat una afectació total igual o major a les 500 hectàrees ordenades de major a menor superfície total afectada.

La crònica de la secada per espècies

Sabem que la resposta de planifolis (alzina, roures, faig, etc) i coníferes (pins i avets) davant dels episodis de sequera és molt diferent perquè normalment els planifolis responen molt de pressa (assequen les fulles i les deixen caure), mentre que les coníferes aguanten més temps, fins que ja no poden més i moren sobtadament. Per això, aquest 2023 també ha estat un any excepcional pels pins de Catalunya. Aquestes espècies, que sempre havien registrat valors de superfície afectada molt baixos, tenen aquest 2023 una superfície afectada que supera la majoria dels valors de la sèrie de planifolis, 15.600 hectàrees en total. Les afectacions en pinedes de pi roig han fet augmentar notablement l'afectació total de coníferes aquesta campanya.

D'altra banda, la superfície de planifolis afectada aquest 2023 és de 40.800 hectàrees sumant la superfície nova i l'antiga, amb l'alzina i l'alzina surera com les espècies amb més superfície afectada.

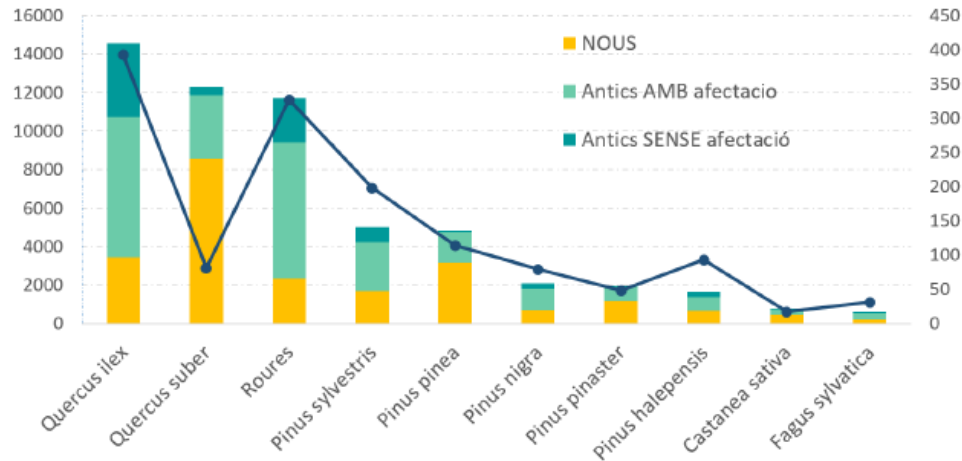

Figura 30: Superfície d'episodis antics sense arbres nous afectats (en blau), antics amb arbres nous afectats (en turquesa) i nous (en groc) registrats aquest 2023 segons l'espècie i ordenats de major a menor per l'afectació total. La línia correspon al nombre d'episodis total. (*) Roures inclou: *Q. humilis*, *Q. cerrioides*, *Q. faginea*. Només es presenten aquelles espècies que tenen més de 500 ha d'episodis antics amb nova afectació.

L'objectiu del DEBOSCAT és registrar el decaïment forestal que, des de fa unes dècades, s'observa tant a Catalunya com a la resta del món. Aquests episodis de decaïment estan molt sovint, directament o indirecta, lligats a la sequera, i representen un dels molts efectes del canvi global que estem vivint. Menor disponibilitat d'aigua, temperatures més altes, aparició de plagues forestals i tenir uns boscos amb altes densitats o menys gestionats que temps enrere (per abandonament rural, canvi en l'ús dels combustibles, etc.) són alguns dels factors que fan que puguin ocórrer amb més freqüència episodis de decaïment forestal.

5.2 Milions d'euros per a retirar fusta seca dels boscos

El Departament d'Acció Climàtica, Alimentació i Agenda Rural va publicar el 10 de maig uns nous ajuts per un import total de 5.250.000€ per a boscos de propietat privada afectats per sequera. El termini dels ajuts està obert fins el dia 17 de juny i l'objectiu és incentivar les actuacions silvícoles necessàries per recuperar les masses forestals afectades greument pels efectes de la sequera en finques de titularitat privada. Concretament Tallada d'arbres morts i decrepits i actuacions silvícoles per reduir densitats arbòries, dosificació de la competència i generació d'estructures forestals més resilient i resistent a les condicions ambientals actuals. També inclou ajuts per a la millora de la xarxa viària necessària per portar a terme les actuacions de retirada d'arbres morts per sequera.

Prospecció del Cos d'Agents Rurals

El Cos d'Agents Rurals, del Departament d'Interior, és el responsable de realitzar i supervisar la tasca de prospecció i desenvolupa el treball de camp amb la presa sistemàtica de dades a tot el territori de Catalunya. Aquesta feina la realitzen els Agents cada any durant el mes de setembre. Durant la resta de l'any es monitoritza l'estat dels boscos de Catalunya i es recullen dades de possibles alertes incipients d'afectació de decaïment en les masses forestals.

22 de maig de 2024